

ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
01/12/2019

ΚΕΜΕΝΟ 1^ο

Ευρωπαϊκά βήματα στο δρόμο για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης

Με μία έκθεση που παραδόθηκε την Δευτέρα, 12 Μαρτίου 2018, στην Επίτροπο Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας Mariya Gabriel, η Ομάδα Εμπειρογνώμωνων υψηλού επιπέδου για τη διασπορά ψευδών ειδήσεων και παραπληροφόρησης στο Διαδίκτυο **προτείνει** έναν ορισμό του φαινομένου και προβαίνει σε μία σειρά από συστάσεις.

Πιο συγκεκριμένα, οι **ανεξάρτητοι** εμπειρογνώμονες τίθενται υπέρ ενός Κώδικα Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας στον οποίο θα υπόκεινται οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες καθώς και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η έκθεση συμπληρώνει τα πρώτα ευρήματα από μία δημόσια διαβούλευση και μία έρευνα του Ευρωβαρόμετρου που δημοσιεύονται την ίδια ημερομηνία.

[...]

Η έκθεση της Ομάδας Εμπειρογνώμωνων υψηλού επιπέδου επικεντρώνεται συγκεκριμένα στα προβλήματα που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση στο Διαδίκτυο παρά με τις ψευδείς ειδήσεις. Οι εμπειρογνώμονες απέφυγαν σκόπιμα τον όρο «ψευδείς ειδήσεις», ισχυριζόμενοι πως είναι ανεπαρκής όρος για να συλλάβει τα πολύπλοκα προβλήματα της παραπληροφόρησης η οποία επιπλέον **περιλαμβάνει** περιεχόμενο που αναμειγνύει **κατασκευασμένες** πληροφορίες με γεγονότα.

Η έκθεση ορίζει την παραπληροφόρηση ως ψευδή, ανακριβή ή παραπλανητική πληροφόρηση η οποία προορίζεται, παρουσιάζεται και προωθείται για **κερδοσκοπικούς** λόγους ή για την εκ προθέσεως βλάβη στο κοινό. Το γεγονός αυτό μπορεί να απειλήσει τις δημοκρατικές διαδικασίες, αρχές και αξίες και μπορεί να στοχεύσει συγκεκριμένα σε διάφορους τομείς, όπως η υγεία, η επιστήμη, η εκπαίδευση και η οικονομία. Η έκθεση υπογραμμίζει την ανάγκη εμπλοκής όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε κάθε μορφή δράσης, προτείνοντας πρωτίστως μία αυτό-ρυθμιστική προσέγγιση.

Η ομάδα προτείνει την προώθηση της παιδείας στον τομέα των ΜΜΕ με σκοπό την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, την ανάπτυξη εργαλείων που θα δώσουν τη δυνατότητα σε χρήστες και δημοσιογράφους να αντιμετωπίσουν την παραπληροφόρηση, την προστασία της **διαφορετικότητας** και της βιωσιμότητας των ευρωπαϊκών μέσων πληροφόρησης και τη συνέχιση της έρευνας για τον αντίκτυπο της παραπληροφόρησης στην Ευρώπη.

Ακόμα, προτάσσει την υιοθέτηση ενός Κώδικα Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας στον οποίον θα υπόκεινται οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Από τις 10 βασικές αρχές που υπογραμμίζονται στην έκθεση, οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες θα πρέπει, για παράδειγμα, να διασφαλίζουν την διαφάνεια παρέχοντας εξηγήσεις για το πώς οι αλγόριθμοι επιλέγουν τις ειδήσεις που προβάλλονται. Σε συνεργασία με τα ευρωπαϊκά ΜΜΕ, θα πρέπει να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα με σκοπό την μετάδοση περισσότερο αξιόπιστων και έγκυρων ειδήσεων και να διευκολύνουν την πρόσβαση των χρηστών σε αυτές. Τα εν λόγω μέτρα είναι ιδιαίτερος σημαντικά ενόψει προεκλογικών περιόδων.

Η Επιτροπή έλαβε σχεδόν 3.000 απαντήσεις κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης που ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2017. Η σκόπιμη παραπληροφόρηση με σκοπό την άσκηση επιρροής σε εκλογικές διαδικασίες και σε πολιτικές μετανάστευσης ήταν οι δύο κορυφαίες κατηγορίες ψευδών ειδήσεων οι οποίες, σύμφωνα με τις περισσότερες απαντήσεις που δόθηκαν, είναι πιο πιθανό να προξενήσουν βλάβη στην κοινωνία.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα του Ευρωβαρόμετρου (κατά την οποία ερωτήθηκαν περίπου 26.000 πολίτες), οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται ότι κυκλοφορούν πολλές ψευδείς ειδήσεις εντός της ΕΕ με το 83% των ερωτηθέντων να απαντά ότι αυτό το φαινόμενο αποτελεί κίνδυνο για τη δημοκρατία.

Από τον τύπο
jaj.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 2^ο

«1984» (Αποσπάσματα)

Ο Έρικ Άρθουρ Μπλαιρ (25 Ιουνίου 1903 – 21 Ιανουαρίου 1950), γνωστός περισσότερο με το συγγραφικό του ψευδώνυμο Τζωρτζ Όργουελ, ήταν Βρετανός συγγραφέας και δημοσιογράφος. Το έργο του χαρακτηρίζεται από ξεκάθαρο πεζό λόγο, συνειδητότητα των κοινωνικών ανισοτήτων, αντίθεση στα ολοκληρωτικά καθεστώτα και αφοσίωση στο δημοκρατικό σοσιαλισμό.

Το Κόμμα αναζητά τη εξουσία, αποκλειστικά για χάρη της εξουσίας. Δεν μας νοιάζει το καλό των άλλων –ενδιαφερόμαστε αποκλειστικά για τη εξουσία. Ούτε πλούτη, ούτε πολυτέλειες, ούτε μια μακρά ευτυχισμένη ζωή –μόνο εξουσία, καθαρή εξουσία. Τι σημαίνει “καθαρή εξουσία” θα το καταλάβεις σύντομα. Εμείς διαφέρουμε από κάθε ολιγαρχία του παρελθόντος αναφορικά με το τι γνωρίζουμε και με το πώς ενεργούμε. Όλοι οι άλλοι, ακόμα και όσοι μας έμοιαζαν, ήταν δειλοί και υποκριτές. Οι Γερμανοί Ναζί και οι Ρώσοι Κομμουνιστές ήταν πολύ κοντά μας, μεθοδολογικά, αλλά δεν είχαν ποτέ το κουράγιο να αναγνωρίσουν τα κίνητρά τους. Υποκρίνονταν, ίσως να το πίστευαν κιόλας, ότι χρησιμοποιούσαν την εξουσία αναγκαστικά και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, κι ότι στην επόμενη γωνία υπήρχε ένας παράδεισος όπου όλοι οι άνθρωποι θα ήταν ελεύθεροι και ίσοι. Εμείς δεν είμαστε σαν αυτούς. [...]

Φυσικά δεν υπήρχε κανένας τρόπος να διαπιστώσεις αν σε παρακολουθούσαν κάποια συγκεκριμένη στιγμή. Ούτε καν να μαντέψεις δεν μπορούσες σχετικά με το πόσο συχνά ή με ποιο σύστημα η Αστυνομία Σκέψης ενεργοποιούσε τη συσκευή παρακολούθησης ενός συγκεκριμένου ατόμου. Υποθετικά όλοι παρακολουθούνταν συνέχεια. Επειδή στην πραγματικότητα θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν τη συσκευή παρακολούθησης όποτε ήθελαν. Κι εσύ έπρεπε να ζεις –και όντως ζούσες, επειδή η συγκεκριμένη συνήθεια γινόταν ένστικτο– με την πεποίθηση ότι κάθε ήχος που έκανες ακουγόταν και, εκτός από τις στιγμές που ήσουν στο απόλυτο σκοτάδι, κάθε κίνησή σου καταγραφόταν. [...]

-Πώς βεβαιώνεται κάποιος για τη δύναμη του πάνω σε έναν άλλο, Ουίνστων;
Ο Ουίνστων σκέφτηκε:
-Κάνοντας τον να υποφέρει, είπε.

-Ακριβώς. Κάνοντας τον να υποφέρει. Η υπακοή δεν αρκεί.

Αν δεν υποφέρει, πως μπορεί να είσαι βέβαιος πως υπακούει στη δική σου θέληση και όχι στη δική του;

[...] Οι παλιοί πολιτισμοί ισχυρίζονταν πως βασίζονταν πάνω στην αγάπη και τη δικαιοσύνη. Ο δικός μας βασίζεται στο μίσος. Στο δικό μας κόσμο δε θα υπάρχουν άλλα συναισθήματα εκτός από το φόβο, την οργή, τη θριαμβολογία και την ταπείνωση. Όλα τα άλλα θα τα καταπνίξουμε-όλα!

[...] Αν θέλεις μια εικόνα του μέλλοντος, φαντάσου μια μπότα να πατάει το πρόσωπο ενός ανθρώπου-για πάντα ... »

Τζωρτζ Όργουελ – George Orwell (1903-1950) από το «1984»

B. Θέματα:

1. Θέλετε να παρουσιάσετε περιληπτικά (80-90 λέξεις) στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας το περιεχόμενο του άρθρου που διαβάσατε αναφορικά με τα προβλήματα στα οποία επικεντρώνεται η έκθεση της Ομάδας Εμπειρογνωμόνων και τις προτάσεις που αυτή παρουσιάζει.

Μονάδες 15

2. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε σύμφωνα με το πρώτο κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη. **Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένες παραπομπές στο κείμενο.**

α. Η Ομάδα Εμπειρογνωμόνων υψηλού επιπέδου επικεντρώνεται στις ψευδείς ειδήσεις.

β. Η έκθεση ορίζει την παραπληροφόρηση ως αναληθή και μη έγκυρη πληροφόρηση που αποσκοπεί σε οικονομικά συμφέροντα και όχι μόνο σ' αυτά.

γ. Η ομάδα προτείνει ως μοναδική λύση στον τομέα των μέσων την προώθηση της παιδείας.

δ. Οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες είναι ανάγκη να διασφαλίζουν την διαφάνεια παρέχοντας εξηγήσεις για το πώς οι αλγόριθμοι επιλέγουν τις ειδήσεις που προβάλλονται.

ε. Η πλειοψηφία των ανθρώπων θεωρεί ότι η διοχέτευση ψευδών ειδήσεων υπονομεύει τη δημοκρατία.

Μονάδες 8

3. Να εντοπίσετε τους τρόπους ανάπτυξης της 4^{ης} παραγράφου του πρώτου κειμένου «Η έκθεση ορίζει την παραπληροφόρηση ... μία αυτό-ρυθμιστική προσέγγιση.», αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Μονάδες 5

4. Να ξαναγράψετε τη φράση που σας δίνεται μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και το αντίστροφο και να αιτιολογήσετε το λόγο που ο αρθρογράφος επέλεξε τις συγκεκριμένες συντάξεις.

«Από τις 10 βασικές αρχές που υπογραμμίζονται στην έκθεση, οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες θα πρέπει, για παράδειγμα, να διασφαλίζουν την διαφάνεια παρέχοντας εξηγήσεις για το πώς οι αλγόριθμοι επιλέγουν τις ειδήσεις που προβάλλονται.»

Μονάδες 4

5. Να σχολιάσετε τη χρήση των εισαγωγικών στην 3^η παράγραφο του κειμένου «ψευδείς ειδήσεις» και της παρένθεσης στην 8^η παράγραφο (κατά την οποία ερωτήθηκαν περίπου 26.000 πολίτες).

Μονάδες 4

6. α. Να δώσετε ένα αντώνυμο για κάθε λέξη του πρώτου κειμένου:
προτείνει, ανεξάρτητοι, περιλαμβάνει, κατασκευασμένες, κερδοσκοπικούς, διαφορετικότητα.

β. Να βρείτε την ετυμολογία των λέξεων του 1^{ου} κειμένου και στη συνέχεια να δημιουργήσετε με το α' συνθετικό μία νέα σύνθετη λέξη: συγκεκριμένα, υπόκεινται, έγκυρων, διαβούλευσης

Μονάδες 10

7. Σύμφωνα με τον Τζ. Όργουελ (Κείμενο 2^ο), το Κόμμα που ασκούσε την εξουσία παρακολουθούσε συνεχώς τους πολίτες του μέσω μίας συσκευής που ενεργοποιούσε η Αστυνομία της Σκέψης. Να σχολιάσετε το φαινόμενο αυτό, όπως παρουσιάζεται στο 2^ο κείμενο, και να αναφερθείτε και σε σημερινές περιπτώσεις παρακολούθησης από τα ΜΜΕ, σε μία παράγραφο 80 – 90 λέξεων.

Μονάδες 14

Γ. Παραγωγή λόγου

Ο αρθρογράφος του κειμένου επισημαίνει την ανάγκη τα ΜΜΕ να αναχθούν σε φορείς γνήσιας πληροφόρησης. Σε ημερίδα που θα διεξαχθεί στο σχολείο σας αναλαμβάνετε ως εκπρόσωπος της μαθητικής σας κοινότητας να εκφωνήσετε μία εισήγηση (300 – 350 λέξεων) με θέμα τις συνέπειες της παραπληροφόρησης στην κοινωνία και για το ποιος θα πρέπει να είναι ο ρόλος του δημοσιογράφου σήμερα.

Μονάδες 40

**ΝΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΑΣΠΑΣΙΑ
ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ**